

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:3007

av **Sofia Arkelsten (M)**

Jakt på lejon

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör fatta ett eget beslut om förbud mot import av jakttroféer från lejon och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att lejon förs upp i Appendix I i Cites, alltså de mest skyddsvärda djuren, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att lejon som art ska klassas som vilda djur i Cites och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på inom EU för en uppdaterad lagstiftning som förbjuder handel med lejontroféer eller lejondelar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett stopp för försäljning av lejontroféer och produkter med lejondelar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i samband med detta bör införas en tillfällig amnesti för den som trots allt har lejonprodukter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vilseledande marknadsföring av volontärresor till anläggningar med lejon i fångenskap bör förbjudas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vilseledande marknadsföring av jaktresor med oetisk, burkad jakt bör förbjudas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ovärdig och oetisk jakt på lejon är en oväntat stor industri som är lönsam i alla led. Det kallas canned hunt, fritt översatt: burkad jakt, och är i realiteten mer slakt än jakt. Men den oetiska hanteringen är större än så. Svenska volontärer, turister och jägare blir lurade och det handlar om stora pengar.

Den 21 februari 2017 visades filmen Blood Lion i riksdagen. Filmen visar de komplexa problemen med denna oetiska hantering av lejon. Tidigare har det uppmärksammats i media, men det har ännu inte lett till någon politisk förändring i Sverige. Möjligen är inte detta en partiskiljande fråga och det bör gå att finna samsyn. Nu behövs politiskt samarbete, bättre bistånd och ny lagstiftning.

Lejon föds upp under usla förhållanden, utan tillsyn och med brutala brister i djurskyddet. Uppfödning sker utan något som helst avelsprogram. Ingen hänsyn tas till genetiken. Lejonungarna tas från sina mammor tidigt, innan ögonen öppnats, och präglas på människor innan de lämnas till anläggningar och farmer där ovetande turister gosar med dem och tar selfies.

Lejonungarna vårdas ofta av volontärer som också luras att tro att de bidrar till att rädda vilda djur. När djuren är större och svårare att hantera flyttas de för att sedan säljas, skjutas och bli troféer. Jägare luras alltså till att skjuta halvtama, ibland drogade, lejon. De som genomför detta tar bra betalt i alla led. Jakttroféer är en relativt stor inkomstkälla. Dessutom säljs därefter benbitar och kroppsdelar till asiatisk medicin.

Länderna där detta sker, främst Sydafrika, ansvarar naturligtvis för att stoppa detta. Men även Sverige kan hjälpa till. Det handlar om att stärka myndigheters kapacitet, antikorrupsionsarbete, tillsynen och även behovet av relevant lagstiftning. Ett sätt är att tillsammans med berörda länder utveckla biståndet så att svenska myndigheter som Jordbruksverket och Naturvårdsverket kan stötta sina motsvarigheter i exempelvis Sydafrika. Så har Riksrevisionen redan arbetat med goda resultat.

Starka institutioner, kampen mot korruption och respekt för rättsstatens principer är redan en viktig del i svenskt bistånd och har varit det oavsett regering. Biologisk mångfald, skydd för hotade arter och hållbara ekosystem är annat som Sverige prioriterar. Det går också att ta spjörn i flera av FN:s Globala mål för hållbar utveckling, främst mål 15 och 16, för att utveckla mer av detta.

Det kan finnas samsyn och bred politisk vilja att förändra. Men intresset för att göra det från nuvarande regering kan betecknas som ljumt. I ett antal skriftliga frågor har flera statsråd fått möjlighet att utveckla sina åsikter i dessa relevanta frågor: Vilsledande marknadsföring av jakt- och turistresor samt volontärresor (skriftlig fråga 2016/17:738), Sveriges arbete inom EU för att minska ovärdig och oetisk lejonjakt (skriftlig fråga 2016/17:739), Utvecklat bistånd för att minska ovärdig och oetisk lejonjakt (skriftlig fråga 2016/17:740) och Sveriges arbete inom Cites, det internationella avtal som reglerar handeln med hotade arter av vilda djur och växter, för att minska ovärdig och oetisk lejonjakt (skriftlig fråga 2016/17:741).

Svaren lämnar mycket i övrigt att önska men utvecklingen av biståndet kommer inte vidare beröras i denna motion eftersom det där anas en principiell samsyn.

Det går att göra något åt den här ovärdiga och oetiska hanteringen av lejon. Sverige kan införa ett eget lagstiftningspaket, ett lex lejon som hanterar den här komplexa frågan på flera sätt:

- Förbud mot att föra in troféer från oetisk, så kallad burkad, jakt till Sverige.
- Driva på för ett sådant förbud på EU-nivå.

- Förbättra skyddet för lejon genom Cites.
- Stopp för vidareförsäljning av sådana troféer.
- Amnesti för de troféer som redan finns inom landets gränser.
- Stopp för marknadsföring av jaktresor med oetisk jakt.
- Stopp för marknadsföring av volontärresor till anläggningar med lejon i fångenskap.

Import av jakttroféer till Sverige och EU

Riksdagens utredningstjänst har enligt uppdrag Jakttroféer från Sydafrika dnr 2016:1830 beskrivit situationen med troféjakten:

EU har infört CITES-konventionen genom en särskild lagstiftning, de så kallade CITES-förordningarna. EU:s bestämmelser är på vissa områden strängare än CITES, detta för att kompensera öppenheten inom EU eftersom ingen inre tullverksamhet finns. EU-förordningarna gäller på samma sätt som nationella lagar i respektive EU-medlemsland.

Många arter som är upptagna på CITES-listan är populära att jaga och föra in till Sverige som jakttroféer. Import av jakttroféer till Sverige regleras genom EU:s gemensamma lagstiftning. Vissa länder där jakt är tillåten kan ha exportkvoter för olika arter. För en del hotade arter gäller totalt importförbud eller så kan importförbud gälla från vissa länder. På EU-nivå beslutar man om ett allmänt förbud att föra in vissa arter till länder inom EU och om förbud att föra in arter från vissa länder. Vilka arter som omfattas av dessa förbud framgår av förordningen om importförbud för vissa arter av vilda djur och växter (EG nr 338/97).

Ibland beslutar EU:s vetenskapliga kommitté om importrestriktioner för en viss art från ett visst land. Listan över dessa importrestriktioner är inte lätt tillgänglig via internet eller dylikt eftersom den ändras regelbundet. Även länderna där jakt förekommer kan stoppa jakten eller exporten av en specifik art. Gemensamt för dessa beslut är att de kan fattas snabbt och brukar träda ikraft med kort varsel, och därför finns inte uppgifterna med i ovan nämnda förordning om importförbud utan vid import måste importören kontakta Jordbruksverket för aktuell information.

Inom EU styrs artskyddsbrotten i första hand av Rådets förordning (EG) 338/97 i Sverige regleras artskyddsbrott i miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).

I EU-förordningarna finns en artlista som listar de hotade arterna i fyra bilagor, A-D. I dessa bilagor finns även appendix-listade arter med. EU uppdaterar artlistan löpande så man behöver se till den aktuella artlistan för att veta vilka arter som är skyddade i nuläget.

Bilaga A listar de mest hotade arterna. Denna bilaga överensstämmer i stort sett med CITES-konventionens appendix I. Även arter från appendix II samt arter som inte är listade i relation till konventionen, är listade av EU i denna bilaga.

Bilaga B listar främst arter från appendix II men även arter från appendix III som EU anser kräver en högre skyddsstatus, är listade på denna bilaga.

Bilaga C listar arter som är utrotningshotade i ett visst land, likt appendix III.

Bilaga D listar arter som importeras till EU i så stor omfattning att kontroll krävs.

Om man vill föra in troféer från A-listan måste man ha ett importtillstånd från Jordbruksverket och ett exporttillstånd från landet man har jagat i. För jakttroféer som är listade på EU-bilaga B finns ett undantag som innebär att det går att importera troféer med enbart ett giltigt CITES exporttillstånd från ursprungslandet. Förutsättningen för detta är att man själv har skjutit djuret. Undantaget innebär att man normalt inte behöver något importtillstånd, men från den 5 februari 2015 gäller inte undantaget vid import av troféer från följande arter på EU-bilaga B:

- noshörning (*Ceratotherium simum simum*/sydlig trubbnoshörning)
- elefant (*Loxodonta africana*/afrikansk elefant)
- flodhäst (*Hippopotamus amphibius*)
- argalifår (*Ovis ammon*)

- lejon (*Panthera leo*)
- isbjörnar (*Ursus maritimus*)

Anledningen är att det finns farhågor om hållbarheten i jakten eller tecken på omfattande illegal handel med jakttroféer. För att importera troféer från dessa arter på EU-bilaga B behövs både CITES export- och importtillstånd. Importtillstånd utfärdas endast om handel med arten bedöms vara uthållig. Tillfälliga importförbud gäller fullt ut.

I Sverige gäller för närvarande importförbud för lejon (*Panthera leo*) från Benin, Burkina Faso, Etiopien och Kamerun. Enligt Jordbruksverket kan detta importförbud komma att utökas med ytterligare länder eftersom det pågår diskussioner om bevarandestatus av flera lejonpopulationer i Afrika.

I dagsläget är de afrikanska lejonerna internationellt skyddade till den grad att handel med, samt import, av jakttroféer och djurdelar av lejon kräver tillstånd, lejonerna tillhör Appendix II enligt CITES.

Det är uppenbart att Sverige kan arbeta än mer aktivt inom Cites. Sverige bör verka för att lejon förs upp i Appendix I, alltså de mest skyddsvärda djuren. Det är också något oklart rättsläge om Cites ska omfatta djuren som är födda i fångenskap eftersom syftet med konventionen är vilda djur. Där kan Sverige också driva på att lejon som art ska klassas som vilda djur.

Enligt samma rapport från riksdagens utredningstjänst diskuterades de afrikanska lejonens situation vid Cites möte COP 17 som hölls i Johannesburg:

Vid mötet föreslog nio afrikanska länder att lejonerna skulle uppgraderas till Appendix I, vilket innebär att all handel med troféer och djurdelar tillhörande lejon skulle förbjudas. Förslaget gick dock inte igenom vid mötet. Istället beslutades om ett handelsförbud gällande ben, tänder och klor från vilda lejon. Det är dock även framöver lagligt att handla med dessa delar från lejon uppfödda i fångenskap. De afrikanska lejonerna förblev således listade i Appendix II. Sydafrika kommer dock att behöva sätta upp årliga exportkvoter för handel med ben, ben-bitar, benprodukter, klor, skelett, skallar och tänder från avel i fångenskap som är för kommersiell användning. Detta ska underlätta övervakningen av den legala marknaden. Inför mötet uppmanade Europaparlamentet EU och alla parter att stödja förslaget från Niger, Tchad, Elfenbenskusten, Gabon, Guinea, Mali, Mauretania, Nigeria, Rwanda och Togo att överföra alla afrikanska lejonpopulationer till bilaga I i CITES.

Några EU-länder har gått före nationellt och förbjudit import av lejontroféer. I november 2015 meddelade Frankrikes miljöminister att de inte längre kommer utfärda tillstånd för att importera lejontroféer. I april 2016 införde Nederländerna EU:s striktaste regler gällande import av jakttroféer. I ett pressmeddelande från den Nederländska regeringen den 2 maj 2016 står det att läsa följande:

With immediate effect, hunting trophies of a large number of species may no longer be imported into the Netherlands. These include trophies of white rhinos, elephants, cheetahs, lions, hippos and polar bears. Previously, import permits for a number of animals had been refused. That list has now been extended. The Minister for Agri-culture, Martijn van Dam, informed the House of Representatives that, in total, import permits for more than 200 species will no longer be issued in the Netherlands.

I ett flertal andra europeiska länder pågår kampanjer och diskussioner angående införande av liknande förbud gällande import av jakttroféer.

Tabell 1 sammanställd av IFWA 2016 listar aktuella nationella regleringar som går utöver Cites

LOCATION	TROPHY HUNTING STATUS	EFFECTIVE DATE
Brazil	Except for the state of Rio Grande do Sul, commercial, sport, and recreational hunting of native species are prohibited	1967
India	Ban on hunting of any wild animal specified in Schedule I, II, III and IV of the Wildlife Protection Act of 1972 (with exceptions).	1972
Kenya	Ban on all trophy hunting	1977
Costa Rica	Ban on all sport hunting and trapping both inside and outside protected areas	2012 December
Botswana	Ban on trophy hunting	2013
Australia	Ban on all African lion trophy imports	2015 March
France	Ban on all lion trophy imports	2015 November
South Africa	Stopped issuing leopard hunting permits	2016 January 25
China	Ban on the import of African elephant ivory acquired as hunting trophies	2016 March to 2020 January
Netherlands	Ban on importing Appendix I species and six Appendix II species (White Rhino (<i>Ceratotherium simum simum</i>), Hippo (<i>Hippopotamus amphibius</i>), African elephant (<i>Loxodonta africana</i>), Argali/wild sheep (<i>Ovis ammon</i>), Lion (<i>Panthera leo</i>), Polar bear (<i>Ursus maritimus</i>)	2016 April

Vad kan Sverige göra?

Enskilda länder har alltså möjlighet att införa egna regelverk som reglerar troféjakt. Länder som antagit Cites har rätt att utfärda lagstiftning som går bortom Cites riktlinjer, exempelvis förbud eller striktare reglering för import och export av alla jakttroféer eller troféer från särskilda arter eller länder. Flera andra länder, nu senast USA, har redan stoppat införsel av troféer från oetisk, burkad jakt genom att helt enkelt klassa lejon som utrotningshotade. Cites omfattar och skyddar de vilt levande lejonerna, men importförbudet kommer också åt den oetiska aveln och hanteringen av lejon i fångenskap. Sverige bör också fatta ett sådant beslut.

Import av jakttroféer till Sverige regleras genom EU:s gemensamma lagstiftning. På EU-nivå beslutas om ett allmänt förbud att föra in vissa arter till länder inom EU och om förbud att föra in arter från vissa länder. Sverige kan dessutom driva på inom EU för en uppdaterad lagstiftning som förbjuder handel med lejontroféer eller lejongdelar.

Dessutom kan Sverige nationellt införa ett stopp för vidareförsäljning av sådana troféer och i samband med detta genomföra en amnesti för olagliga troféer från utrotningshotade djur så att berörda kan lämna ifrån sig troféer och annat, på samma sätt som vapenamnestier genomförts.

Hela hanteringen av lejon i fångenskap är oetisk men skulle inte kunna fortgå om inte den var väldigt lönsam i varje led. Från betalande turister och gratisarbetande volontärer som ibland också "adopterar" ett lejon och står för mat och veterinär-

kostnader, till jakten och därefter troféförsäljningen och sen även den mycket lukrativa försäljningen av resterande lejondelar.

Alla anläggningar som låter volontärer och turister leka med och röra vid de vilda djuren är en del av problemet. Turister luras att tro att de stöttar projekt som räddar lejon när det är precis tvärt om. Resebranschen har ett visst ansvar för att resenärer får korrekt information innan resan och på plats.

Unga volontärer luras att tro att de hjälper till när de i praktiken bidrar med arbetskraft och pengar till en mycket oetisk bransch. En effektiv åtgärd är att helt enkelt stoppa vilseledande marknadsföring av volontärresor till anläggningar med lejon i fångenskap.

Svensk jakt präglas av ansvar och jaktetik. De som jagar utbildar sig och har jägarlicens. Det finns både jaktlag och offentlig tillsyn. Det finns en rimligt långtgående vapenlagstiftning. Det som pågår i anläggningarna i exempelvis Sydafrika är mer slakt än jakt, men marknadsförs som jaktresor. En del jägare blir helt enkelt lurade. Mindre nogräknade jägare accepterar detta. Men att döma av Tullverkets statistik är oetisk lejonjakt inte ett särskilt stort problem i Sverige. Möjligen förekommer viss smuggling av troféer och de kan föras in genom annat EU-land. Den vilseledande marknadsföringen av resor med oetisk, burkad jakt förbjudas.

Burkad jakt är varken värdigt eller etiskt, oavsett om du sympatiserar med Djurens rätt eller Svenska Jägareförbundet. Men det går att göra något åt det.

Sofia Arkelsten (M)